

РАХУНКОВА ПАЛАТА

Р І Ш Е Н Н Я

від 22 березня 2016 року № 5-7

м. Київ

Про результати аудиту ефективності виконання повноважень територіальними органами Державної фіскальної служби у Дніпропетровській та Запорізькій областях за дотриманням суб'єктами господарювання, які здійснюють зовнішньоекономічну діяльність, законодавства України з питань державної митної справи

Відповідно до статті 98 Конституції України, статей 7, 25, 26, 35 і 36 Закону України "Про Рахункову палату" розглянуто Звіт про результати аудиту ефективності виконання повноважень територіальними органами Державної фіскальної служби у Дніпропетровській та Запорізькій областях за дотриманням суб'єктами господарювання, які здійснюють зовнішньоекономічну діяльність, законодавства України з питань державної митної справи. За результатами розгляду Рахункова палата

В С Т А Н О В И Л А:

1. Головними управліннями ДФС (Міндоходів) у Дніпропетровській та Запорізькій областях за відсутності дієвого контролю з боку ДФС (Міндоходів) України упродовж 2014-2015 років не забезпечено належного виконання повноважень із контролю за дотриманням суб'єктами зовнішньоекономічної діяльності законодавства України з питань державної митної справи в частині своєчасності, достовірності, повноти нарахування та надходження до державного бюджету митних платежів. Зокрема, поза увагою підрозділів митного аудиту ГУ ДФС (Міндоходів) обох областей залишилося питання правильності сплати митних платежів із зовнішньоекономічних оборотів платників податків у 2014 році в обсязі 176,3 млрд грн (у Дніпропетровській області – 141,7 млрд грн, у Запорізькій області – 34,6 млрд грн), у 2015 році – 241,4 млрд грн (у Дніпропетровській області – 191,7 млрд грн, у Запорізькій – 49,7 млрд гривень).

Так, у дослідженому періоді підрозділи митного аудиту функціонували лише в ГУ ДФС (Міндоходів) із делегуванням їм контрольних функцій із дотримання законодавства України з питань державної митної справи великими

платниками податків, що зареєстровані в СДП. При цьому суб'єкти зовнішньоекономічної діяльності залежно від специфіки їх діяльності та обсягів їх річного доходу обліковувались як у СДП, так і в ДП.

Виконання цих функцій ускладнювалось відсутністю порядку взаємодії між ГУ ДФС (Міндоходів) і СДП на етапі організації та проведення документальних виїзних перевірок. Як наслідок, контрольно-перевірочними заходами була охоплена лише десята частина імпорتنих операцій у кожній із областей, з-під митного аудиту виведено зовнішньоекономічні обороти великих платників податків Дніпропетровської області – 258,6 млрд грн, Запорізької області – 72,2 млрд гривень.

Крім того, незважаючи на делегування управлінням доходів і зборів з фізичних осіб ГУ ДФС (Міндоходів) обох областей повноважень щодо здійснення митного контролю, запроваджені типові структури ГУ ДФС (Міндоходів) не передбачали наявності у їх складі підрозділів митного аудиту, через що залишилися неконтрольованими обсяги зовнішньоекономічної діяльності фізичних осіб, річне значення яких у кожній області за 2015 рік становило понад 300,0 млн гривень.

2. Протягом досліджуваного періоду нормативно-правове забезпечення контролю за дотриманням суб'єктами зовнішньоекономічної діяльності законодавства України з питань державної митної справи формувалося в умовах удосконалення державної митної політики та було недостатньо врегульованим.

Так, підрозділи митного аудиту ГУ ДФС (Міндоходів) обох областей виконували свої функції в умовах постійних реорганізацій, за недостатнього впорядкування відносин, пов'язаних зі створенням територіальних органів і виконанням ними делегованих повноважень. З метою правильного та однозначного застосування норм Податкового та Митного кодексів їх зміст у частині посилання на контролюючі органи – центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну податкову і митну політику, його територіальні органи, органи доходів і зборів – **потребує відповідного правового врегулювання.**

Також потрібно забезпечити правове впорядкування механізму унормування трудовитрат підрозділів митного аудиту ГУ ДФС на проведення документальних виїзних планових та позапланових перевірок і залучення до участі в них спеціалістів митниць ДФС.

3. ГУ ДФС (Міндоходів) у Дніпропетровській і Запорізькій областях при формуванні проектів планів-графіків проведення документальних перевірок надавалась перевага наповненню державного бюджету податковими надходженнями. Як наслідок, не застосовувалися критерії «відбору платників податків - учасників ЗЕД», визначені системою управління ризиками.

При цьому інспекціями перевірено менше 1,0 відс. у Дніпропетровській області та 6,0 відс. у Запорізькій області від запропонованої ДФС (Міндоходів) кількості платників податків, що мали ознаки високоризикового митного аудиту. Крім того, у II і III кварталах 2014 року, у III кварталі 2015 року

інспекціями ГУ ДФС (Міндоходів) у Дніпропетровській області не включено до плану-графіка жодного із запропонованих ДФС (Міндоходів) платників податків зазначеної категорії.

У зв'язку з цим питома вага нарахувань за результатами документальних виїзних планових перевірок у загальній сумі додатково нарахованих митних платежів у 2015 році порівняно з попереднім роком **зменшилась** у Дніпропетровській області **більш як удвічі** (з 14,0 до 6,0 відс.), у Запорізькій області – **в п'ять разів** (з 20,1 до 4,0 відсотка). Це свідчить про недостатню результативність планових перевірок через неповне застосування системи управління митними ризиками.

4. Підрозділами митного аудиту ГУ ДФС (Міндоходів) у Дніпропетровській та Запорізькій областях у дослідженому періоді проведено **53 і 39** документальних виїзних перевірок відповідно, у середньому **90,0 відс.** яких були результативними. При цьому відбулось зменшення відсотка узгоджених за їх результатами донарахованих грошових зобов'язань на 11,2 відс. і 1,7 відс. відповідно, що свідчить про **зниження рівня ефективності** проведеної контрольно-перевірочної роботи та незабезпечення в повному обсязі надходжень до державного бюджету митних платежів.

4.1. Через застосовування відділами митного аудиту ГУ ДФС (Міндоходів) обох областей, різних підходів до заповнення додатків № 19 і № 20 до Звіту «Аудит-1», які висвітлювали їх діяльність, є випадки **необ'єктивного відображення результатів роботи цих підрозділів.**

Спеціалісти ГУ ДФС (Міндоходів) у Запорізькій області у звітності не вказували інформацію про безрезультативні контрольно-перевірочні заходи. Крім того, встановлені випадки включення до показників роботи відділів митного аудиту ГУ ДФС (Міндоходів) обох областей результатів перевірок, проведених ними у минулих роках, і досягнень митних органів, що призвело до завищення показника *«донараховано всього узгоджених та неузгоджених грошових зобов'язань»* у Дніпропетровській області на **144,1 тис. грн**, у Запорізькій області – на **289,1 тис. гривень.**

Також мали місце факти викривлення звітності ГУ ДФС (Міндоходів) у Запорізькій області в 2015 році через включення до неї негрошових зобов'язань (пені) **на суму майже 2,5 млн гривень.**

4.2. Спеціалісти підрозділів митного аудиту ГУ ДФС (Міндоходів) в обох областях не могли забезпечити застосування всебічних підходів при здійсненні митного контролю через незначну їх чисельність, а також неукомплектованість, недостатній рівень фахового досвіду з питань державної митної справи, що знижувало якість і результативність проведених документальних перевірок.

Як наслідок, більш як **60,0 відс.** порушень, встановлених ГУ ДФС (Міндоходів) в обох областях за підсумками документальних виїзних планових перевірок, становлять донарахування за результатами виявлення *«заниження митної вартості»*. Митна вартість визначалася неправильно, оскільки до її складу включалися транспортні витрати, при цьому встановлення такого порушення не потребує спеціального досвіду у сфері державної митної справи.

4.3. ГУ ДФС (Міндоходів) у Дніпропетровській і Запорізькій областях в досліджуваному періоді не запровадили відповідного аналізу **обліку трудовитрат** на проведення документальних виїзних перевірок, що знизило ефективність діяльності підрозділів митного аудиту та призвело до витрачання на проведення виїзних контрольних-перевірочних заходів у середньому відповідно 40,0 відс. і 47,0 відс. фонду робочого часу.

За результатами обговорення та на підставі вищевикладеного Рахункова палата

В И Р І Ш И Л А:

1. Звіт про результати аудиту ефективності виконання повноважень територіальними органами Державної фіскальної служби у Дніпропетровській та Запорізькій областях за дотриманням суб'єктами господарювання, які здійснюють зовнішньоекономічну діяльність, законодавства України з питань державної митної справи затвердити.

2. Поінформувати Верховну Раду України про результати аудиту ефективності виконання повноважень територіальними органами Державної фіскальної служби у Дніпропетровській та Запорізькій областях за дотриманням суб'єктами господарювання, які здійснюють зовнішньоекономічну діяльність, законодавства України з питань державної митної справи.

3. Відомості у формі рішення Рахункової палати про результати аудиту ефективності виконання повноважень територіальними органами Державної фіскальної служби у Дніпропетровській та Запорізькій областях за дотриманням суб'єктами господарювання, які здійснюють зовнішньоекономічну діяльність, законодавства України з питань державної митної справи надіслати Кабінету Міністрів України та рекомендувати підготувати та надати Верховній Раді України пропозиції щодо внесення змін до Податкового кодексу України в частині врегулювання правового статусу ДФС та її територіальних органів як органів доходів і зборів.

4. Рішення Рахункової палати надіслати Міністерству фінансів України та рекомендувати доручити Державній фіскальній службі України:

- розробити методичні рекомендації для взаємодії ГУ ДФС та СДПІ з питань митного контролю та планування документальних виїзних перевірок;
- врегулювати механізм унормування трудовитрат підрозділів митного аудиту ГУ ДФС на проведення документальних виїзних планових перевірок із дотриманням законодавства України з питань державної митної справи платниками податків та залучення до участі в них спеціалістів митниць ДФС.

5. Рішення Рахункової палати та Звіт про результати аудиту ефективності виконання повноважень територіальними органами Державної фіскальної служби у Дніпропетровській та Запорізькій областях за дотриманням суб'єктами господарювання, які здійснюють зовнішньоекономічну діяльність, законодавства України з питань державної митної справи надіслати Державній фіскальній службі України та рекомендувати:

– вжити заходів щодо усунення недоліків і порушень, встановлених під час аудиту;

– поліпшити роботу із застосування системи управління митними ризиками при плануванні контрольної-перевірочної роботи;

– з метою удосконалення співпраці при здійсненні контролю за законністю проведення митних операцій забезпечити взаємодію територіальних органів ДФС із СДПІ.

6. Оприлюднити рішення і Звіт на офіційному веб-сайті Рахункової палати.

7. Контроль за виконанням цього рішення покласти на члена Рахункової палати Невідомого В.І.

Голова Рахункової палати

Р.М. Магута